

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium promotionem, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapunkkal örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márczius 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Segéd-szerkesztő:
KETSKÉS ELEK.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség: Szent-István-ter. Szent-István-ter 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytörszékben.

Kath. iskoláink.

A legujabban tudvalevőleg olyan áramlat kezd erősen előtérbe lépni, mely az összes felekezeti iskolai ügyet, a hazafiság hamis jelszavai alatt egy csapással államosítani törekszik. Megvallva azonban az igazat, ennek, amint az a legutóbb megtartott közoktatási ankétból kitűnt, még elég ellenzői vannak, sőt maga az ezidőszerű közoktatási miniszter is ezek sorában található. A midőn pedig ezt el kell egyrészt ismernünk, nem tagadhatjuk el uraknak jó része is voltaképen az egyházat az iskolaügy terén egyedül megillető jogok elnyomása mellett van és hogy ezt most nyíltan nem hangozthatják, az csak higgadságoknak tulajdonítható, amint azt ott nyíltan meg is lett mondta; ez politikai okokból történik most így, vagyis voltaképen ott sincsen jóakarata.

Világos bizonyíték rá a többi között a vall- és közoktatási ügyi kormány által már egy idő óta folytatott ama eljárás, hogy nem engedik meg semmiáron sem, hogy az 1868: XXXVIII. t.-c. létejötté előtt már létezett kath. tanintézetek a polgári községek által fejlesztessenek; noha ez

még körülbelül tíz év előtt lehetséges volt és még most is ugyanazon törvény van érvényben, mint volt tíz év előtt.

Nem szándékozom most ezen rendelkezésnek sérelmes voltával foglalkozni, mert megtettem azt már elég bőven más alkalommal. Most csak arra az állapotra akarok rámutatni, mely ennek folytán előállott és ez olyannyira lesújtó, hogy azt kell mondanunk a legutóbbi közoktatási ankéten iskoláink iránt bizonyos módon megnyilatkozott jó akaratról: „adnál Uram esőt, de nincs közszei benne.“ Bizony úgy, mert mit ér az, ha az állam a tanítók fizetését egy bizonyos fokig megadja; de nincsenek meg az újabb tantermek, ahol ezeket a jobban dotált tanítókat elhelyezhetnők.

Erre azt mondják ezen, irántunk jóindulatot mutató urak, hogy hiszen van erről is gondoskodás az 1868: XXXVIII. t.-c. 11. §-ban, mely azt mondja, hogy a felekezetek állíthatnak és tarthatnak fenn tanintézeteket és ehhez irtveik hozzájárulását igénybe vehetik.

Teljesen igaz, csakogy amint a praxis beigazolja, keseeves egy állapot ez nálunk katolikusoknál, akik sehogyan sem vagyunk úgy hirtelenében erre be-

rendezve, hogy mi ezt az ügyet úgy könnyedén és uton lebonyolíthatnók. És így mindenestre leginkább abban mutatnók ki ezek velünk szemben jóakarataikat, ha a kath. iskoláknak a polgári községek által és a törvény intencióinak egyedül megfelelő fejlesztésében nem akadékoskodnak; mert különben nem jóakaratról, hanem ellenkezőjéről kell okvetlenül meggyőződve lennünk; azon expedienst pedig, mely bennünket az 1868: XXXVIII. t.-c. 11 §-ra utal, sajnos, csak pro forma dolognak kellene tekintenünk.

Ugyanis a dolgok mai stádiumában nem valósítható meg oly könnyen az iskolaépítés ügye a hitközségek által és pedig azért nem, mivel a mi néptünk nincsen az autonómiai életbe belenevelve s nem ért ehhez a mi papjaink legnagyobb része sem, aminek folytán azután az új kath. iskoláknak az építése sok esetben dugába dől.

A midőn pedig ezeket úgy általános-ságban hangoztatom és az e téren való nehézségeket elismerem, ha iskoláink fejlesztése a polgári községek által nem lehetséges és úgy hiszem, nem is lesz egyhamar lehetséges: mégis csak a magunk emberségéből kell e téren eljárunk és

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Leányok.

Elcsendesedtek a gyerekek. A két kisebb fiu ugy aludt el, a hogy az ostornyéllal perleltek, kiki lesült, apró kezében tartotta a fél végét és most már álamban hancurozott tovább az angyalokkal, mint mondanai szokták. Pedig a milyen vásott gyerek volt a maga nemében Pál és Lackó, ugy bizonyára csak az ördög fiók lehetek a cimboráik. A szegény kis nényük nem győzött rájuk varrni, harisnyát foltozni, a gombjaikat meg éppen oda hagyták mind, cserébe egyik kis spárgáért vagy varju tollért. Ep akkor este is, föl nem hagyott volna a rimánkodással Lackó:

— No, kicsi Magdi, csak most az egyszer hagyd meg nekem . . .

Egy csupas galamb fiókért könyörgött és olyan szépen nézett nényére a nagy kék szemével, hogy az kicsi hijján majd megengedte, hogy a maga tulajdon vánkosan csináljanak helyet az idétlen, csunya kis állatnak.

— Látod, hogy reszket, tódította Pál, te melletted bizonyosan nem félne. Arra gondolt,

hogy olyankor, mikor nagyon dörög az ég, meg villámlik, ők is oda szoktak bujni a nényük mellé.

Külről kétszer is bekopogtatott hozzájuk Margit, a vendégük:

— Ugyan Magdi gyere már ki, oly remek este van . . .

— Mindjárt édes, kiáltott vissza a Leány s ő maga is lázasan segített veiktözteni a gyermekeket, miután valami szerencsés véletlen egy törött ostornyéllal elleljeitje velök a galambfiókat. Játsszunk lovat-hintót, kiabáltak azok új eszméhez kapva s elkezdtek egymás hátán lovagolni. De am mindegaik kocsis akart lenni. A nézetelésnek éktelen sirás lett a következménye, mig-nem a pajkos kis ördög, mely addig is piszkálta őket, egy óvatlan pillanatban rájok dobta az álom köpenyekjét, a mitől aztán elszunyadtak mind a ketten.

— Magdi — hallatszott külről ujra.

A leány önkénytelen vetett egy pillantást a tükörbe, a haját végigsimogatta s még egyszer körül nézte magát. Akarva megcsöndesítette lépéseit, végig ment a folyosón, le egészen a kert végéig, a rózsza kruppok felé, a honnan felhallatszott a Margit évődő kacagása, olyan szépen tudott nevetni, mintha ezüst csengőket

ráztak volna. A harmatos, szép, holdvilágos este-ben nem is hallatszott más, mint az az ezüstös nevetés, még a férfi halkított bariton hangja a hogy valami bolondságot mesélt annak a mindig jökedvő leánynak.

Magda önkénytelen megállott. Valami különös érzés fogta el, mint hogyha a torkát szorította volna valaki. Körül-körül a nehéz rózsailat a fejébe szállott, hogy szinte megszédült belé. Egy banális hang térítette magához:

— Kisasszony kérem . . .

A hosszú, vékony leány, a kit csak kedveskedésből szólítottak „kicsi Magdinak“ — összeresztett, mintha valami nagyon rosszon érték volna. Pedig csak a kis szolgáló sürgette meg valamért, talán, hogy rendet csináljon közöttük valamely dologban. A mint végigment a folyosón megint, egy fesett fehér ruhájában, mintha egy sugár tévedt volna be a vadszölő indái közül, a holdas éjszakából. Puha lábnyomai zajtalanul suhantak odább a folyosó kököckáin.

Emezek elébe jöttek, Margit és a férfi. Az öreg urat, a Margit édes apját, lent hagyták a kertben, nagy disputában a berki ispánnal.

Világos ruha volt a férfin is, szinte elültött tőle a lesült, napbarnított arca. Karika gyűrűje megcsillant a kezén, a hogy végigtörölte homlokát,

Papp Károly

selyem-műfestő és vegyészeti ruhatisztító

Székesfehérvárott
Városház-ter, 5. szám alatt.
(Bejárat a Megyeház-utcáról.)

Mindennemű úri-, női-, gyermek- és egyen-ruhák, menyasszonyi kelengyék, függönyök, végaruk, valamint ágynemű-toll tisztítását vállalom. — Gyász esetekben a legrövidebb idő alatti kiszolgálást ígérek. 2721 156—32

Mai lapunk 4 oldal.

az újabb tantermeket a hitközségek által felépítettünk. Elismerem tehát a nehézséget a dologban, de erősen hangsúlyozom azt is, hogy nem szabad ott nehézséget ismernünk, ahol az egyházunkra egy olyan fontos ügy megoldásáról van szó, mint a milyen az iskolalügy.

Intézhetik ezt bizonyos átutalt autonóm jogkörnél fogva az iskolaszékek is, amelyek teljesen azonos módon járhatnak el az iskolaépítések körül, mint a községi képviselőtestületek.

A midőn pedig ez már ugyis köztudomású, nem haszontalan azért, sőt szerfölött fontos a mai viszonyok között a helyi autonómiáknak lehetőleg minden helyen való szervezése. Mondom, lehetőleg minden helyen való szervezése, mert ott, a hol a helyi autonómiának létrehozása a helybeli, sokszor értelmetlen és így ellene könnyen fel is láztható néptől függ, ezen akció, ha a kellő körültekintéssel nem intéztetik, szükségkép kudarccal kell, hogy végződjék. Ha azonban a helyi autonómia valahol létesíthető, úgy az alapszabályok mindenesetre akként lesznek megszerkesztendők, hogy az akadályok egyik legnagyobbika, t. i. az iskolaépítési kölcsönök felvétele is lehetővé tétessék.

Megkísérelte ezen irányban az akciót Győr agilis püspöke is; átlátván ugyanis éles előrelátással, hogy iskoláink jövője csak emigy biztosítható, a helyi autonómiáknak egész egyházmegyéjében való szervezését elrendelte.

Amidőn tehát ez a mai és úgy látszik, továbbra is megmaradó állapotnak egyedül megfelelő intézkedés volna, és a győri püspök által ajánlott alapszabály-tervezet a hitközségi hitelre vonatkozó részzel is kiegészítve, mi ezáltal iskoláinkat ép úgy fejleszthetők, mint azt a polgári községek teszik: be kell vallanom egész

őszintén azt is, hogy mindjárt akkor, midőn a győri, a helyi autonómiák szervezésére vonatkozó rendelet megjelent, ezt jó részben már előre is megbukott vállalkozásnak neveztem.

Neveztem pedig azt annak azért, mivel a helyi autonómiák megalkotása az egyes községek nagybárra értelmetlen s minden újítás iránt bizalmatlan kath néptől függően, ez annak megalkotására nem egykönnyen vihető rá.

Sőt azt mondom, hogy ha a népnek kellene közvetlenül az országos törvényeket is hoznia, úgy bizonyára ezek közül a legdöbbenetesebbek is törvényjavaslatok alakjában az irattárba kerülőnek.

Igy állván tehát a dolog, midőn illetékes helyen azt hangoztatják, hogy kath. iskoláink iránt jó indulattal viseltetnek, úgy kérem, mutassák azt ki ott, ahol ennek szükségessége a legégetőbb; t. i. adják meg nekünk törvényhozási úton a módot arra nézve, hogy iskoláink fejlesztésének a lehetősége ne csak papíron legyen meg, de a polgári községekkel egyenrangúan, valósággal testet is ölthessen.

Mindenekelőtt igenis kívánjuk az 1868 évi XXXVIII. t.-c. 25. §-ának a multban követett helyes alkalmazását, amibe pedig ha bele nem mennének, mi legvalószínűbb is, egy a helyi autonómiáknak — különös tekintettel a hitközségi hitelre — törvényhozási úton való rendezését. Mert csak így hihetjük el teljesen az illetékes köröknek, hogy iskoláink iránt hangoztatott jóakaratauk őszinte és nemcsak pro forma dolog, amit pedig mint kath. iskoláink „conditio sine qua nonjant” sürgetni az országgyűlés keresetny alapján álló pártjának lesz első sorban feladata.

Leszenák Gábor báró.

ÚJDONSÁGOK.

— **Erzsébet királyné emléke Tétényben.**
Gyönyörű, szívet, lelket felemelő, hazafias ünnepszéki központja volt f. hó 3-ikán a Tétényhez tartozó Diósárók nevű villatelep. Midőn a királyos tör megfosztott bennünket fenkölt lelkű királynénktől, a nemzeti kegyelet széles e hazában mindenütt hatalmas módon nyilatkozott meg. Megható ünnepek tolmácsolták a nemzet őszinte gyászát s azóta számos emlékkő hirdeti a késő unokáknak, hogy ki volt nekünk Erzsébet királyné. Régi óhaja volt a diósárói nyaralóknak, hogy hazafias kegyeletük s szeretettüknek boldogult királynénk iránt tetteleg adjanak kifejezést. Az óhaj tetetült s ma egy szép szobor Erzsébet királyné pompás relief-képével hirdeti messze időkre a nemzet kegyeletét e helyen. A királyné képét Keszler József jónévű szobrászunk mintázta s Hirman Ferenc budapesti gyáros öntötte bronzba. A leleplezési ünnepély egyébként a következő módon ment végbe: A nevezett napon d. u. 4 órakor vette kezdetét az ünnepszéki, mikor is mozsárgyuk dörgése mellett vonult a Budapestről, a környékből s helyből összegyűlekezett nagyszámú közönség a nemzeti lobogókkal, koszorúkkal felülkísített szoborhoz. Az ünnepszéki szótartást nyitotta meg, melyet Vadkerty Zsigmond kántor tanító vezetése mellett a tanulóifjúság énekel el. Azután Tétry József h. esperes-plebánus lépett az előadó asztalhoz s mély hazafias érzülettel áthatott beszédében emlékezett meg áldott emlékü királynénkről, ki a magyar nemzetet annyira szerette s ki a magyar ember szívéhez oly igen hozzánőtt. Majd megtörtént a leleplezés s átadott a szobor megörzés végett Tétény község előjáróságának. A megnyitó beszéd elhangzása után Stefka Jenő fővárosi tanító lépett az előadó asztalhoz s nagy kezütséggel beszélt ugyancsak Erzsébet királynénkről, kinek emléke a magyar ember szívéből soha ki nem hal. Ezután Maluschek Erzsike polgári iskolai tanuló lépett a szobor elé s ártatlan lelkének teljes megeléggel szavalta el „Erzsébet királyné fogadtatása menyekben” c. költeményt, mely mély hatást keltett a nagy számban egybegyűlt ünneplő közönségben. Végre a Hymnus eléneklésével véget ért a felemelő ünnep. Utána népnépszéki, majd fényes bankett következett, melyen számos felköszöntő hangzott el a koronás királyné, előjáróságra, Maluschek Jánosné, Hirman Ferencné urnóknak, kinek áldozatkészsége tette első sorban lehetővé, hogy a szobor létesül.

— Miklós tegye fel a kalapját, megfázik — mondta neki Magda. És a hogy melléje lépett és bizalmasan beleöltötte karját a férfi karjába, volt abban egy kis szelíd kihívás: látod az enyém ő mégis! Hosszu, vékony ujjain ott fénylött a gyűrű szintén, párja a másiknak.

Margit végigdült a gyepon, úgy kacagott. Nagy barna haja lecsuszott a nyakára, s a hogy egy hanyag mozdulattal fölützte ismét, fölennelt karjáról visszahullottak a csipkék s látni engedték remek, gömbölyű könyökét.

A férfi idegesen húzta ki karját a Magdaéból:

— Maga, édesem, mindig azt hiszi, hogy a gyermekkel van dolga . . .

A másik leányt segítette fel a gyepről s nagy buzgósággal sópörte le ruhájáról a szűszálakat. Magda szintén nevetésre fogta a dologot, pedig inkább szeretett volna elbujni valahova és sirni, jól kisírni magát. Ha odahajthatta volna a fejét az édes anyja szívére, hogy annak a dobogásából tudhassa meg, igaz-e a sejtelen, mely mint a hideg láz lassan-lassan emészteni kezdi a lelkét, a testét: Miklós már csak kötelességből venné el őt, de mást szeretne . . .

A holdra felleg jött fel, a fák levelei halkán rezegni kezdenek. Az eső is megéred később,

szítva lassan. A rózsákruppokból még edesebb illat verődött fel, a gyöpon belől a virágos rondók tikkadt szonjussággal szűrűsöttek fel a hulldogáló csücsöppeket.

A két leány egy szobában aludt. Egyszerű, csöndes kis szobában, a hol még horgolt terítők voltak a zöld szövettel áthuzott párnás székekre burítva. A kerek asztalra selyemkötésű könyvek az ágy felett berámázva egy megsárgult, viaszvirág mennyaszonyi koszoru, a Magda édes anyjára, vele szemközt az aranygyöngyökkel kivarrott házi áldás.

— Lefekszel? — kérdezte Margit.

Magdának sápadt volt az arca egy kicsit, talán könny is volt a szemében, azért elfordult, mintha keresne valamit és úgy mondta csendesén:

— Levelet írok . . .

— Kár is volna ebben a remek éjszakában aludni, mondta Margit s jökevű pajkossággal fonta karját a halvány leány dereka köré.

— Sietek édes, felelte az s lekapesolta magáról a hízogó fehér kezeket.

— Nohát erdej — duzzogott Margit, de aztán megint dalolni kezdett, halkán, pettyegtetve, de tagadhatatlanul kedvesen.

Magda odavitte a lámpát a kis asztalára s háttal fordulva Margitnak, írni kezdett. Bucsuzott

abban a levélben, attól a kis fénylő karika gyűrűtől, a mi eddig, azt hitte, mindene volt. Most megtudta állani, hogy egy könnyet se ejtsen reája.

A másik leány az ablakon könyökült ki és cigarettázott. Csipkés háló-köntös volt rajta, puha, természetű gondíró haja lágyan simult hálótékaira. A habos felhár ablak függöny festői ráncokban vette körül alakját.

Magda őszinte csodálattal nézte egy darabig s szinte bele is nyugodott a sorsába: össze fogtak illeni Miklóssal nagyon szépen.

Irt tovább. Margit másik cigarettára gyújtott s közben avval mulattatta magát, hogy a fülemilét utánozta. Remekül tudott füttyölni. Eleinte csak maga trillázott, hanem aztán valahonnan nagyon messziről felelni kezdtek rá. Előbb csak félve, lassan, majd mindig bátrabban. Margit visszahúzódott, de ugyanabban a pillanatban rémülten sikoltott fel. Az égő cigarettától meggyuladt a függöny s égett, lobogott tőle a könyvnyű csipke-duha . . .

... De a levelet azért mégis elküldte Magda a vőlegényének.

Mányiné-Prigl Olga.

Szlanyinka Ferenc

férfiszabó

Székesfehérvárott, Szent-Imre-utca I. szám.

2700 150-34

Ajánlom dúsan felszerelt raktáratom a legfinomabb tavaszi és nyári angol és hazai szövetekből. Vállalkozom mindennemű őr-, egyen- és papi-ruhák legutányosabb ár melletti, korrekt és gyors elkészítésére. — Vidékre próba nélkül.

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer: **tüdőbetegségeknek, légzőszervek hurutos bajainál, úgy mint**

idült bronchitis, számarhurut és különösen lábbadozóknál influenza után ajánljatik.

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4 koronáért kapható. — **Figyeljünk, hogy minden üveg alantól céggel legyen ellátva:**

2795

F. Hoffmann-La Roche & Co. vegyészeti gyár Basel (Svájc.)

52—1

— **Uj egyetemi magántanár.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter dr. Kéty Lászlónak, a budapesti egyetem orvostudományi karán a „belgyógyászati diagnosztika és vizsgálati módszerek” című tanból egyetemi magántanárként történt kinevezését jóváhagyólag tudomásul vette és a nevezettet ezen minőségben megerősítette.

— **Uj városi mérnök.** Báró Fiáth Pál főispán a városi mérnöki állásra a 21 pályázó közül *Keszlbauer* Ágoston veszprémi városi mérnököt nevezte ki.

— **Tisztelés és bankett.** Gaudernack Józsefnél, kit — mint említők — a király Budapest honvéd lovassági felügyelővé nevezett ki, a helyben állomásozó tisztikar tegnapi tisztelget, hogy a megérdemelt kitüntetés felett örömet fejez ki. Ugyanez alkalomból ma este a Magyar Király szállóban fényes bankettet rendeznek, amelyen azonban szintén csak a tisztikar tagjai vesznek részt.

— **Halálozás.** Őszinte részvételt közöljük a gyászhirot, hogy Galambos István városi biz. tag tegnapi este elhunyt. Halálát hosszas betegség előzte meg, mely a szívet, tüdőt megtámadván, fölemésztette a még fiatal és életeros férfit testt. Halála hírére a városházán és a tüzoltó lakmányán kitűzték a gyászlobogót. A gyászjelentés a következő:

Özv. Galambos Istvánné, szül. Kéz Terka egy a maga, mint gyermekei: Mariska, Kóza, Pista, Erzsike, Józsika, Gazsika; egy nővére: özv. Kehorska Vilmosné s gyermekei valamint az összes rokonság nevében, mely fájdalomtól megtörve tudatja a legjobb férj, példásan szerető aya, felejtethetetlen testvér és rokon *Galambos István* földbirtokos, városi bizottsági tag stb. f. évi július hó 5-én, délután fél 7 órakor, életének 44-ik, legboldogabb házasságának 21-ik évében, hosszas, türellemmel viselt szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvételé után az Urban elhunyt. Drága halottunk földi maradványai július hó 7-én, délután 5 órakor fognak a Kórház-utca 6-ik sz. a. gyászháznál a római. kath., egyház szertartása szerint beszélni és a Feltámasztási temetőben a boldog feltámasztás reményében örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent mise-áldozat f. hó 8-án, reggeli 7 órakor fog a felsővárosi plebania-templomban a Mindenhatóknak bemutatni. Székeshérvár, 1904. július 5. — Áldó imánk kísérel a viszontlátásig!

— **Kinevezés.** A megürült városi számfeljői állásra a főispán Magyar Pál számv. gyakornokot nevezte ki.

— **Jubiläum.** Brünner János, a helybeli posta- és távirás felügyelője e hó 23-án fogja ünnepelni szolgálatának 30 esztendősi jubileumát. Tisztelői és barátai ezen alkalmat a többi közt fényes banketttel akarják megünnepelni. Tekintve Brünner Jánosnak városunkban való nagy népszerű, rokonszenves egyéniségét, meg vagyunk meggyőződve, hogy Brünner János ünnepése a legsikerültebb ilyenféle ünnepek közé fog soroztatni.

— **Ehhalasztott keresztény szociális kurzus.** Julius második felére tervezték a harmadik keresztény szociális kurzust, a vidéki közönség azonban a mezőgazdasági munkálatokkal van elfoglalva, a papság és tanfériak jó része pedig a szünidő bekövetkezése miatt eltávozott a fővárosból, s így a kurzus megtartását sokkal alkalmasabban szeptember hónap lehet megtartani, amikor azonban feltétlenül megtartják, mert csupán a célszerűségi okok miatt kellett elhalasztani.

— **Primícia.** Szép és lélekemelő ünnepségnek volt tanuja f. hó 3-ikán, vasárnap, Csákvár közönsége. E napon tartotta ugyanis *Halnek* A. Béla, fejér-egyházmegyei áldozó-pap, első szent miséjét. A tágas templom zsúfolásig megtelt nemcsak a helybeli, hanem a szomszéd községekből is megjelenő ájtatos hívekkel. 10 órakor kezdődött a szent mise *Rácz* Endre plebános manuduktorsága mellett, fényes papi segédlettel. Az ünnepi misén a gr. Eszterházy család tagjai is megjelentek. A sz. szertartások alatt az ottani „Cecilia-énekkar” adott elő Reichenbach Ferenc főtámasztó vezetése mellett gregorián miséneket meglepő készültséggel és szabattalossággal. Az ünnepi szent beszédet Szentiványi Károly bodajki plebános mondotta. Szívhezszó, gyönyörű beszédben Krisztus papjának méltóságát és hatalmát emelte ki és a híveket lelki vezéreik iránti tiszteletről és szeretetre buzdította. Áldás-osztás után ebédre gyűltek össze a szülői házban a rokonok és jóbarátok, melyen szébbnél-szebb felköszöntők hangzottak el. *Halnek* A. Béla, az ünnepelt ünnepes, a szeretett püspökre mondott lelkes felköszöntőt. *Rácz* Endre plebános a legfőbb papi erényekről beszélt. *Grosz* Ferenc gánthi plebános az ünnepes szüleit ellette szép és lendületes beszédében. Végül pedig *Krastina* Lajos theologus eszterlét az édesanya érdemeit ékesítő felköszöntőjében. A délutáni órákban az ünnepes ünnepi vacsernyét tartott, melyen az emelt gregorián-énekkar adta elő a megfelelő részeket. Végül a szép ünnepélyt a Jézus szent Szive litánia fejezte be az esti órákban. Az ájtatosságot az ünnepes sz. beszéde előzte meg, melyben meghatóan eszterlét az isteni Szív szeretetét, mely papjai által osztja kegyelmeit. A lélekemelő ájtatosság után mindenki lelki épülésel és egy szép nap emlékével tért haza.

— **Egyetemi internátus.** Az egyetemi internátus-egyesület vezetése alatt álló Szent Imre-kollégiumon, mely már eddig is oly szép hívatást töltött be, nagyborszerű kibővítésre fog tervet készíteni a szünidő alatt, hogy a következő egyetemi tanévben már 110 egyetemi hallgatót fog az internátus befogadni. Az internátusban 8 ingyenes, illetve kedvezményes helyet fog adományozni a vezetőség és eme helyek elnyerésére a pályázók folyamodványait *Glattfelder* Gyulához az intézet igazgatójához (IV., Központi szeminárium) küldjék be augusztus elsejéig. Felvilágosításokat is ugyanott nyerhetnek az érdeklődők. Akik pedig a Szent Imre-kollégiumba felvételi óhajtanak a rendes fizetés mellett, szinte *Glattfelder* dr. igazgatóhoz forduljanak és pedig ajánlatos, hogy minél előbb, mert már oly sokan jelentkeznek a felvételre, hogy a szünidő vége felé jelentkezők nem fognak már felvételtetni.

— **A vízvezeték ügye.** *Zsigmond* Béla országos kut-szakértő kedden csakugyan megjelent városunkban s vizsgálódását kiterjesztette a jövőbeli vízvezeték minden részletére. A 16 méter mélységből fakadt víz minőségét meg fogják vizsgálni s ha jó lesz — örülni fognak. Ha nem lesz jó — nem fognak örülni. Kivánatosnak jelentette ki egyszersmind azt is, hogy a most furt főfürás mellé 200 méternyi távolságban egy új kut furassék. A behomokosodást mesterséges szűrők alkalmazásával lehet megakadályozni. Ez mind igen szép. Csak egy a kérdés, hogy vajon a Szepes-cég, mely a kutatás nehéz vállalatába kezdett, nem veszi-e el kedvét a további kísérletezésétől akkor, mikor összes reményei esetleg a kutba eshetnek. Mert, ha nem kapnak alkalmas

vízminységet — ez még mind a jövőendő títka — vagy ha kapnak és a város esetleg nem fog építeni, (észre vesszük, a mit már rég tudunk, hogy nincs vízvezeték egy millió) akkor ó összes befektetett kiadásait el fogja veszíteni. Ez pedig nem éppen a legkellemebb dolog. Annyi bizonyos, hogy a Szepes-cég nagy fába vágta a fejszéjét, mert kiadásainak megtérítését csak arra az esetre biztosította, ha talál alkalmas és elegendő vízminységet és a város nem vele, hanem mással építeti meg a műveket. Mi azonban hanem a legokosabbat: várjunk és reménykedjünk!!!

— **Utulasított fellebbezés.** Dr. Csöppenszky Mihály ügyvéd a városi közgyűlésnek a vásártér rendezése tárgyában hozott kétrétdobeli határozata ellen fellebbezést élt, a miniszterium azonban — mint a ma érkezett leiratában olvastuk — a fellebbezést elutasította.

— **Levél.** „Tekintetes Szerkesztő ur! Így nyáron, mikor az ember számaözvegygyé lesz, sok boldogot elkövel, sok ostobaságban talál szórakozást. Tegnapi este — mint szalmaöveg — én is gyönyörködve legeltetem szememet a járókelőkön, (máskor a feleségem megbána érte!) mikor véletlenül egy piros falragaszra esik tekintetem. Hurrá! Epen jókor! Bizonyosan valami daltársulat! Közlebb mentem. Nem daltársulat volt ugyan, de elég szórakozást ígért, lévén a hirdetés szövege: Kovács Antal búvész vezetése alatt álló, a maga nemében páratlan exentrikus hölgyimitator társulat dal, tánc és búvész előadást tart.” Lépre mentem. No, mondatom, soha ennyi boszuságot pénzért nem nyeltem. Az egyik *imitator* ur (a programtól eltérőleg, a „Pókainé”-t szavalta. Uram, ilyen skandalózus szavazást még nem hallottam. Így szavalta pl.: „Mert haim a székek-szabadságért ködöltek — Vitéz fiamnak *tehát* bocssás, kegyelmezze meg! — No, az egyiknek *legyen* kegyelem, — A másik *pedig* haljon meg!” . . . Volt ebben minden csak az *iszé* hiányzott. De nem is hallgattam ám végig. Megszöktem a többi élvezet elől, . . . és még tegnapi este írtam a feleségemnek. K.”

— **Birtokváltozások.** Megindult megyénkben a föld. A régi gazdákat újak váltják föl. Nem a tíu lép apja örökébe, hanem új emberek foglalják el a régi helyét s megyénk egyszerre több új birtokossal gyarapodott.

Nagy szenzációt keltett mindenütt a hír, hogy a bodajki, 3000 holdas urodalom gazdát cserélt s az eddigi földbirtokos Megyeri Krausz Lajos kezéről Grünfeld Jakab hehérvári lakos birtokába jutott. A terv sokáig vajudott s mivel Krausz ur felől sokszor keltek hasonló hírek szárnyra, míg pozitív értesülést nem kaptunk, nem akartunk írni róla. A legutóbbi napokban azonban tényleg létrejött a vásár s a háromezer holdas birtok a régi báró Miske-féle kastélyval és gazdasági instrukciókkal együtt Grünfeld Jakab birtokába jutott 635 ezer forintért, azaz 1 millió és 270 ezer koronáért. A mint értesülünk, a klosterneuburgi augusztinusok szintén alkudoztak rá s az eladási ártól csupán 8 ezer forintnyi differencia választotta el őket. Krausznak azonban így jobban tetszett a vásár. Mi — őszintén megvalljuk — így is örülnék a bodajki birtoknál történt gazdaváltozásnak. Grünfeld Jakab nagyon sok tekintetben föltötte fog állani elődjének. Annyi rossz tulajdonságot, a mennyi Megyeri Krausz Lajosban, a kir. tanácsos magyar nemesben látunk, alig találhatnánk más emberben. A pöfész. kedésnek, hányavetésnek, a rosszul sikerült ur.

Legelegánsabb cipők

készülnek Csúcs István kitudó hírnevű cipész műhelyében. Pompás választékot tartok mindennemű lábbeliekből, melyeknek kitudó minőségért felelősséget vállalok. Leghíresebb angol cipőkrémek és cipőfényezők. Raktár Székeshérvár, Nádor-utca (Eisenbart órák mellett.)

2729

52—12

hatnámságnak annyi gonosz példáját láttuk benne, mi méltán kellett minden alkalommal megbotránkozást. Példa rá a kedves bodajki fürdő, mely kitűnő gyógy-hatású vizével valóságos áldása lett volna a környékbeli lakosságnak, a „kir. tanácsos” úr birtokossága alatt a szó szoros értelmében csúfult. Nem tett ott érte senki semmit. Az épületek tüledeztek, a vendégszobák bebutorzása tönkrement, a fürdőt csak a jó Isten irgalma tartotta meg olyannak, amilyen. Javítás, célszerű és üdvös változtatás, a melyért mindenki vágyakozott, hosszú évek során nem történt. Pedig egy kis áldozatkészséggel paradicsommá lehetett volna átvárasztolni azt a szép helyet. Az üde, baizsamos levegő, mely a hatalmas, százados fák árnyában felénk árad, a remek víz, melylyel a természet Ura ajándékozta meg a szép helyet, biztos alapul szolgáltak volna. Csak keret kellett volna hozzá, hogy a közönség ne undorral, bosszankodva és a gazdát átkozva lett volna kénytelen ott tartózkodni. S a nagy Megyeri fülei siketek voltak. A ki esze nélkül bomlott a gavalériáért és lováriért, meg egyebekért, akkor, mikor humánus célt, emertársai javát szolgálhatta volna, nem mozdította meg az újat. Hiába kérték tőle, hogy adja el, hiába tették ajánlatot egy részvény társaság megalakítására, a melynél ő csak nyerhetett volna, a kir. tanácsos úr buta előkelőséggel rázta a fület minden okos szóra.

Most — nemcsak hisszük, de meg vagyunk győződve — minden meg fog változni, a fürdőnek is, de meg a tulajdonosnak is előnyére. Grünfeld Jakabnak, a ki nem áll ugyan a megyeri Krausz Lajos kir. tanácsos féle állitók szinpadán, nem fog komédiákat játszani magánkodásokkal, de mindenestre praktikusabban és okosabban fogja megoldani ezt a kérdést. A közönség nem fogja őt átkozni azért, hogy „csak azért sem” újít semmit. Okos befektetésekkel meg fogja változtatni az egész terület képét s használni fog önmagának, de meg főleg a közönségnek, a mely közönséggel és hálával fog adózni neki érte. — Örülünk a változásnak azért is, mert Grünfeld Jakabban munkásait — mint minden bérletén — úgy itt is humánus fölebbvalót fognak találni. Semmiesetre olyat, a milyen Krausz ur volt, a ki gazdaságait úgy váltogatta, mint a cipőt.

Még csak annyit jegyzünk meg, hogy Grünfeld Jakab egyszerű falusi mézárósból lett milliomos földbirtokos. Huszonöt évvel ezelőtt Csurgón húst mért, aztán bérőlt lett, ma Bodajkának az ura.

A kajtori birtokot teljes felszereléssel *Csás* Ferenc temesmegyei földbirtokos vette meg 490 ezer koronáért *Boda* Sándor birtokostól, a ki — mint halljuk — Budapestre fog költözni.

Báró *Manndorf Géza*, városunk volt országgyűlési képviselő-jelöltje velencei birtoka pedig *Sárközy Istvánné*, szül. *Steiger Melanie* kezére ment át 250 ezer koronáért. *Sárközy István* (*Sárközy Aurél* komárommegyei főispán fia) neje előbb szintén Velencén volt földbirtokos. Birtokát azonban *Gudenus Géza* bárónak adta el, ő pedig *Komárom* megyében vett birtokot. De — úgy látszik — hogy szíve visszavonta a mi szép megyénkbe és újra itt szerzett magának állandó lakhelyet.

Strasser Imre földbirtokos megvette *Zichy László* gróf (*Zichy Ödön* gróf unokája) vámi birtokát 800 ezer frtért, 1 millió 600 ezer koronáért.

— **Kitüntetés.** Az 1903-ik évben Debrecenben tartott cipész ipari szakkiallítás *Németh Sándor*, *Csucs István*, *Pál József*, *Császár Mihály*, *Mikó József* és *Esser Alajos* cipész iparosokat a kiállított munkájukért kitüntetésekben részesítette.

— **A városi közig. bizottság** f. hó 13-án d. e. 10 órákor ülést tart.

— **Panasz.** Lapunk egyik barátja megbotránkozva beszélt el szerkesztőségünkben, hogy a Gáztelep-utcának kocsiját az arra járó kocsikról lehullott trágya valósággal elfödte. Magunk is utána jártunk a dolognak, és meggyőződünk, hogy a panasz tényleg tökéletesen indokolt. — Nem tudjuk, a kocsiosok tnyasága volt-e az oka, hogy ily mennyiségű hulladék borítja az utcát és fertőzti a levegőt, vagy pedig olyan sok kocsi járt arra, hogy a gondosan megakrott szekerokról is kellett annyinak lehullanja; de azt tudjuk, hogy egy utca nem lehet trágya-domb. Eppen ezért a fenti panaszt a hatóság figyelmébe ajánljuk.

— **Meghívó.** A székesfehérvári felső- és vízvárosi olvasókör 1904. július 10-én könyvtára javára Obermayer vendéglő kerthelyiségében (Vásártér 23. sz.) tekeversenyel egybekötött kert mulatságot rendez. Tekeverseny kezdete délután 4 órakor — külön pálya nők és férfiak részére. Belépti díj: személyenként 80 fill., csiládjegyz 2 kor. Este tánc!

— **Csupor uram.** Tegnap lett volna Csupor Ferenc szocialista agitator ügyében a helybeli kir. törvényszéken a tárgyalás, amelyet azonban el kellett napolni, mert éppen a korona-tanút: *Liszt Ferenc* rendőrbizost nem idézték meg.

— **Dr. Palánszky Miklós** ker. orvos lakását *Dinnye-utca 24. szám alá helyezte.*

— **A magyarországi munkások rokkant- és nyugdíj-egylete** székesfehérvári fiókja által rendezett mulatságon felülízetni szívesek voltak: *dr. Városv Gyula* megyéspüspök 10 k. *Rauscher Béla* 5 k. *Varga István* 2 k. 40 f. *Károly János*, *Vámi József* 2—2 k. *Mártek Sándorné* 1 k. 40 f. *Steinmetz Viktor* 2 k. *Szokoly István*, *Marschal Mátyás*, *Vida Ferenc*, *Schmölcz László*, *N. N. 1 k. 20 f.* — *1 k. 20 f.* *Gyurkovics Antalné* 1 k. 60 f. *Tujner Ferenc* 1 k. 40 f. *Ifj. Dombrovsky János*, *Fehér Ödöné*, *Esser Alajos*, *Noticz Ferenc*, *Kadnár Alfréd*, *Engelmann Kálmán*, *Szabó Sándor*, *Konár János*, *Schmölcz László*, *Kocsis József*, *Hajas Béla*, *Virág János*, *Luttor József*, *Baumgartner Alajos*, *Dörömbözi Imre*, *Varga Ferenc*, *N. N. 1 k. 1 k.* *Majer Ignác*, *Brittig József*, *Nyulási János*, *Budai Márton*, *Knitthoffer Ferenc*, *Krajtmár Vendel* 80—80 f. *Kozák Lajos*, *Németh János*, *Steszkal János* 60—60 f. *Dombrovsky János*, *Király József*, *Onodi György Navratil Ferenc*, *Podhorni Alajos*, *Molnár Vencelné*, *Sipos Józsefné*, *Ács N.-né*, *Farkas Jánosné*, *Dudás N.-né*, *Loöz Nándorné*, *Zsinkó István*, *Kucsics Mihályné*, *Stummer Károly*, *Lendvai Ferenc* 40—40 f. *Gervein Mihály*, *Töttös József*, *Pál József*, *Vehofitsó Antal*, *Gulrich Imre*, *Hermann Jenő*, *Stigler Jenő*, *N. N.*, *N. N.*, *N. N.* 20—20 fillér. Továbbá *Havranek Antal* a tombo-lához egy értékes nyeresémet tárgyat volt szíves ajándékozni. A szíves felülízetőknek ez uton is hálás köszönetet nyilvánítja a fiókpenztár elnöksége.

— **Öngyilkos aggyagján.** Szomorú időnek szomorú jele, hogy napjainkban nemcsak a bűnös élvezetek által megrongált idegzeti fiatalok, hanem még az aggyagjánok is eldobják maguktól az életet. *Szurok János* csöszí földmives már 76 évet megért békében, midőn meghibbant aggye-lővel arra a felfedezésre jutott, hogy nem érdemes élni! Egy borotvával elvágta a nyakát s az orvosi segítség dacára elvérzett.

— **A járványos állati betegségek legutolsó hiv. kimutatása.** *Fejérmegye; veszteltség:* *sárbogárdi Cece*, *Sárkeresztur*; *székesfehérvári Pátka*, *Seregélyes*, *Velence*; *váli Bicske*, *Csabdi*, *Óbarak*, *Vétesacska*. *Ragadós száj- és körömfájás:* *sárbogárdi Hercegfalva* 17 u., *Kálóz 3 m.*, *Nagyilók*, *Sárkeresztur* 1 l.; *székesfehérvári Nagyláng* 2 u., *Pákozdi*; *váli Bicske* 1 m., *Vétesacska* 5 u. *Rühkór:* *váli Szár* 10, *Tárnok* 10. *Sértésorbánc:* *adonyi Nagyperkátá* 1 t., *Rácalmás* 1 p.; *sárbogárdi Sáregres* 2 u.; *székesfehérvári Csösz* 6 u., *Nádaslány* 13 u., *Seregélyes*, *Sukoró* 7 u., *Szabadbattyán* 6 u., *Tác* 17 u., *Seregélyes*, *Sukoró* 7 u., *Szabadbattyán* 6 u., *Tác* 17 u., *Zámoly* 11 u.; *váli Etyek*. *Sértésűs:* *adonyi Adony*, *Pusztaszabolcs* 1 m.; *móri Csákvár* 8 u., *Csókakó* 12 u., *Magyarálmás* 9 u., *Pusztavám* 25 u., *Sóred* 10 u., *sárbogárdi Hercegfalva* 8 u.; *székesfehérvári Csőr* 10 u., *Iszakszentgyörgy* 16 u., *Pákozdi*, *Seregélyes*; *váli Baracska*, *Csabdi* 3 u., *Felcsut*, *Kajászószentpéter* 2 u., *Mány*, *Tabaj* 7 u.

Új és avét (használt) kerékpárok jótállás mellett kaphatók *Palotai* utca. 23.

Gróf Zichy Jenő munkája.

Gróf *Zichy Jenő*, városunk országgy. képviselője, aki háromszor járt Azsziában egészen Kináig, több tudományosan képzett szakferfi kíséretében, fáradságos, életveszedelmes utakat téve meg, hol nyers, műveletlen népek között, hol pedig nagyarányú homokszivatagokon keresztül, hogy a

magyarok őseinek, ezek rokonainak nyomait, vándorlási utjait kutassa, amivel elővülhetetlen érdemeket szerzett magának, még mindig lankadatlan buzgalommal dolgozik hatalmas, ötkötetes munkáján. Négy kötet jelent meg már a nagy munkából, amely mind a három expedíciójának abszolút tudomány-becsül adatait bocsájtja a magyar közönség és a tudományos világ rendelkezésére, amely utóbbi hivatva van az áldozatkész, fenkölt gondolkozású és magyar fajszeretettől izzó tudós gróf uttörő nyomdokaiba lépve a kutatást folytatni. Az utolsó, V. kötetben, amelyen most dolgozik a tudós gróf, mind a három expedíciójának eredményét összegezi.

Eddig megjelent az első rész, amely két kötetben tárgyalja az „ösfoglalkozás halászati részét.” A további kötet Közép-Azsiának és a Gobi-sivatagnak állat- és növényvilágát ismerteti. Ez a rész annak idején *Wlassics Gyula* volt vallás-és közoktatásügyi miniszter kívánságára készült. A kötet már megjelent. Sajtó alatt van a hatalmas munkának „nyelvészeti része”, amely *Pápay József* csinál, aki megfejté a *Reguly-féle vogul* és osztják eposzokat s ezekből a finn-ugor törzsek, amelyhez a magyarok is tartoznak, utirányát, vándorlásiak közben a különböző néptörzsekkel való érintkezését vezeti le. Két-három hónap múltán ez a kötet is elkészül. Az archeologiai rész is, amelyet *dr. Posta Béla* szerkesztett, készen van már. Következtetni lehet ebből az ősmagyar faj hun-szkytha eredetére és vándorlási utjaira.

A munka befejező része az V. kötet, amely három részre oszlik s amelyen most dolgozik *Zichy gróf*, mintegy reaszumálja mind a három expedíciójának eredményeit, utazásainak történeti részére vonatkozó a legrégibb kortól a mai időkig, kutatórasok alapján, amelyek eddig még felderítetlenek voltak. Előadja azokat a nehézségeket, amelyekkel az utazóknak meg kellett küzdeniök s feltűnteti mindazokat az adatokat, amelyek értékesek a tudomány szempontjából.

A kötet második része az expedíciók eredményeit tünteti fel, az egyes szaktudományok alapján feltűntethető elveket és irányokat, amelyek a népvándorlás történelmi formáikban előtűnnek. Végre senki sem szabad ideális fantó mok után, kezdtek az anyag gyűjtését a nagy, végleges munkához, szerettek is óriási anyagot, ezt jól megrostálták, úgy hogy ez a továbbépítésre nemcsak az alapot adja meg, hanem a formát is.

A harmadik részben élményeit, tapasztalatait, észleleteit fogja össze a gróf, amelyeket *Szibériában*, *Azszián*, *Kinán* keresztül tett utazásában többféle irányban szerzett. Utelirás senki sem vár tőle, ez talán nagyon is messzire vezetne, de meg különben is sok ma már az utelirás. A közvetlen tapasztalat, személyes érintkezés után nagyon sok, ilyen érdekes ethnografiai, vallási stb. anyagot gyűjtött össze *Zichy gróf*, amely tanulságos volta mellett egyuttal mulatságos is lesz. Ezekkel ismerteti meg a közönséget a harmadik részben.

Zichy Jenő gróf holnap utazik szentiványi birtokára, ahol megbecsülhetetlen értékű munkáját folytatja s befejezi. Reméli, hogy a három kötet, amely expedícióinak legérdekesebb s igen értékes részleteit fogja tartalmazni, a jövő télen egyszerre megjelenhetik.

Házeladás.

Székesfehérvári, vízváros, Gözma-lom-köz 15. számú (az újabb beosztás szerint: *Sarló-utca* 8. sz.) ház, nagy kerttel, 1904. évi július hó 23-án d. e. 9 órákor,

a királyi törvényházban, földszint 53. szám alatti szobában megtartandó nyilvános árverésen eladatul fog

Bövebbet: **Szeivald András**, közgyám.